

arribar amb dos companys mallorquins, avui ja traspassats. Fèrem el viatge des de Barcelona en tren i ens aturarem a l'estació de Figueres. Com que teníem gana, decidírem berenar una mica al bar de l'estació. Per una porta lateral de darrere el taulell va comparèixer un home de cara quadradeca amb ulleres i posat greu que ens va demanar, fent celles, què volíem. Quasi a una sola veu vàrem contestar: «Tres entrepans.» I el cantiner, més seriós que el pare Bestard i més sec que un albó a mitjan maig: «De què els volen?» Els meus companys triaren de seguida. «I vostè?» Vaig pensar-hi un poc i a la fi li amollí: «De formatge amb tomàtiga» (al meu poble es diu *domàtiga*, però vaig optar per una variant mallorquina menys puntual). «De formatge amb què?» «Amb *tomàtigaia*», vaig insistir, sense dissimular l'avangament articulatori. El vaig treure de polleguera i es va encendre més que un pebre de cirereta. «No sé que és això, *tomatillo*». «I tant que ho sabeu!», vaig reblar pensant que qui mal entén mal respon. «No ho sé, i si no ho diu bé no n'hi poso!» «Idoi no n'hi poseu!» «Ah cony!», vaig pensar. «Vet ací tot un patriota que exigeix correcció lingüística als clients, però a tort.» «Pobre home! –seguiu jo cogitant–, el seu solatge dialectològic no deu passar de contrastar les diferències entre els parlars de Roses i de Sant Miquel de Fluvià. El *punyetero* em va fer el panet de formatge broix. El vaig trobar molt eixut, però me'l vaig empassolar, ja que en aquelles sasons menjava més que una llima nova, tal com feien els meus joves companys. Vaig pensar que calia tacte per a guanyar el cor d'aquell home i em vaig posar a fer-li elogis, no gens ficticis, de l'Empordà: «Quin país més

agradós i més fresc.» «Sí, sí, és molt fresc», contestà l'home, amb la mateixa cara d'ametles agres. «I de què viu aquí la gent?» «De la indústria del suro... i de les bicicletes», digué el cantiner sense alçar l'ull. Comanàrem tres entrepans més i em preguntà de bell nou cap a quin companatge em decantava. Caparrut com un peix de xarxa, no hi vaig pensar un segon: «Formatge i *tomàtigaia!*» «Ja li he dit que no sé què és *tomatillo*. O ho diu bé o no n'hi poso!» «Idoi no n'hi poseu!» Aquell enfotrat me'l tornà a fer rònc; però, tot i que la talent m'havia minvat, me'l vaig clavar. Calia canviar de tàctica, i amb la boca encara mig enfeïnada vaig començar a fer geolingüística: «Escoltau, senyor: Catalunya no acaba a les partions empordaneses, arriba molt més avall. I la gent no parla pertot de la mateixa manera. I més enllà de la mar també hi ha catalans que en diuen *tomàtigaia* o tomàtiga (vaig imitar el parlar del poble veí del meu) del que al Principat se'n diu tomàquet o tomaca o allò que vós vulgueu. I ara, si me'n voleu fer un altre, el vull de formatge amb *tomàtigaia*.» L'home va agafar el ganivet i em va fer un bon panet de formatge, però, aquest cop sí, amb la desitjada solanàcia refregada a l'estil del Principat, que encara vaig mastegar sense gaire gana. En dir-li adéu em va allargar la mà i m'obsequià amb un discret somriure. No he tengut ocasió de retornar a Figueres, però sé que, si un dia ho faig, el record d'aquell català militant amb posat de frare dominic i ànima de Ramon Muntaner m'assaltarà la ment amb la claror del llampec, mentre una profunda nostàlgia se'm filtrarà per les venes en recordar també els dos amics perduts.♦

En català diguem-ne *euró*

per Pere Ortís

Pel que fa a la denominació de la moneda única europea «euro», ens havem acomodat a allò primer que digueren a Madrid i ha estat entrada al català sense que ningú no s'hagi aturat a considerar si la forma és la que més s'adiu al geni i al caràcter de la nostra llengua, tan específics, tan únics. En l'opinió de molts, hauríem de dir-ne *euró*. I aquestes en són les raons:

“Euro” en català és un simple prefix: eurovisió, europol, eurodivisa, etc. *Euró* és un substantiu ben d'acord amb allò que dèiem. En tenim molts exemples de substantius en diftong *au* més consonant més *o* tònica, com és ara *auró*, *tauró*, *sauló*, *tauló*; i els terminats en *o* tònica són veritable legió, com és ara *cigró*, *porró*, *galló*,

mugró, *rovelló*. De substantiu amb diftong més consonant més terminació en *o* àtona, no en tenim cap.

El substantiu fóra la mateixa paraula Europa, abreujada, i pronunciada tal com resta de l'abreujament: *Euró*(pa).

Fixem-nos que els francesos no ho diuen «euro»; diuen *egó*, i els anglesos no ho diuen «euro», diuen *iuro*. És a dir, que cada país europeu ha nacionalitzat aquest nom, llevat del català que ha de fer les coses sempre com les fa el castellà les hi fan alguns dels nostres mitjans de comunicació i molts de catalans, i no catalans, que no en saben, de català.

Sí, hauríem de dir-ho així: Del cotxe nou me n'he fet vint-i-cinc mil eurons. Sona tan natural i tan nostre.♦